

DE VIERDE INTERNATIONALE

197

Ontstaan

Aan de oprichting van de Vierde Internationale - in september 1938 te Parijs door Trotsky en zijn volgelingen - was een langdurige strijd tussen Stalin en Trotsky voorafgegaan, die eindigde met de nederlaag van laatstgenoemde, als gevolg waarvan hij Rusland moest verlaten.

Deze strijd had niet alleen een ideologisch karakter, doch ging vooral ook over de vraag wie na Lenin's dood de eerste plaats in communistisch Rusland zou innemen.

Het ideologische geschilpunt betrof de marxistische leer over de "permanente revolutie" en het begrip "socialisme in één land".

Met de permanente revolutie bedoelde Marx dat de revolutie in het ene land gevolgd moest worden door een revolutie in het volgende land en zo verder, totdat het proletariaat over de gehele wereld de macht in handen zou hebben.

Trotsky was, in overeenstemming met de ook door Lenin aangehangen opvattingen over de marxistische revolutieleer, van oordeel dat de revolutie, na de totstandkoming in één land, moest worden uitgedragen naar andere landen. In zijn opvatting was de voltooiing van het socialisme slechts mogelijk op internationale basis. Dientengevolge zouden de bolsjewiki dan ook revolutionaire woelingen in andere landen zoveel mogelijk moeten ondersteunen.

Stalin daarentegen, van oordeel dat Europa nog niet rijp was voor de revolutie, was bevreesd dat de voor de consolidatie van de Russische revolutie benodigde krachten verloren zouden gaan bij het pogen om de revolutie naar andere landen over te brengen.

Zonder overigens de leer van de permanente revolutie te verloochenen ontwikkelde hij de stelling van het "socialisme in één land", volgens welke het socialisme in Rusland eerst geheel moest worden opgebouwd en pas daarna aandacht kon worden gewijd aan andere landen.

Doelstellingen

De Vierde Internationale baseert zich op de onverzoenlijke beginselen van het revolutionaire marxisme, het revolutionaire internationalisme, welke haars inziens indertijd door de Sowjet Russische bureaucratie zijn verraden.

Deze bureaucratie, volgens Trotsky ontstaan bij het ten uitvoer brengen van Stalin's primaire doelstelling van het "socialisme in één land", zou de arbeiders hebben beroofd van de politieke macht.

In overeenstemming met de beginselen van het marxisme-leninisme is het doel van de Vierde Internationale: de socialistische overwinning van het wereldproletariaat en de bevrijding van de door het imperialisme onderdrukte volken.

Dit betekent: wereldrevolutie, overneming van de macht door het proletariaat en volledige socialisatie. Het middel daartoe is de onverzoenlijke klassenstrijd.

Ondanks de politiek-critische instelling t.a.v. Sowjet-Rusland staat de Vierde Internationale toch op het standpunt, dat dit land te allen tijde door de gehele arbeidersklasse moet worden verdedigd tegen het imperialisme en het kapitalisme.

Organisatie

Secties

De aanhangers van de Vierde Internationale zijn gegroepeerd in de nationale sectie van hun land. Deze zijn over het algemeen gering van omvang. In Europa bestaan o.a. secties in Frankrijk, West-Duitsland, Italië, België, Denemarken en Nederland, buiten Europa o.a. in Ceylon, Mexico en Indonesië. Volgens de leiding van de Vierde Internationale zouden er over de gehele wereld ongeveer 30 nationale secties bij de organisatie zijn aangesloten.

Michel Pablo (pseudoniem van de algemeen-secretaris Michel Raptis) kenschetst de Vierde Internationale in een geschrift van zijn hand, getiteld "The 4th International, what it is, what it aims at", als een internationale organisatie, een wereldpartij, die de beginselen van het democratisch-centralisme toepast.

Wereldcongres

Om de 3 jaar wordt een wereldcongres gehouden. Het eerste kwam bijeen in 1948, het jongste werd in januari 1961 gehouden. Het congres beslist over de algemene politieke gedragslijn bij meerderheid van stemmen, na voorafgaande discussies in de nationale secties.

Internationaal Executief Comité (IEC) en Internationaal Secretariaat (IS)

Van deze beide bestuursorganen moet het eerste als hoger in rang dan het tweede worden beschouwd. De leden van het IEC worden gekozen op de wereldcongressen; het IEC kiest op zijn beurt uit zijn midden de leden van het IS. Als dagelijks bestuur fungeert het uit drie personen bestaande Bureau van het Internationaal Secretariaat.

De indruk bestaat dat, althans gedurende de laatste jaren, de feitelijke leiding berust bij het Internationaal Secretariaat, bestaande uit vertegenwoordigers van een aantal secties uit verschillende landen. De samenstelling van het IS wordt nimmer gepubliceerd. In het onderlinge verkeer worden de leden steeds met schuilnamen aangeduid.

De zetel van het Secretariaat werd in 1958 van Parijs overgebracht naar Amsterdam.

De Griek Pablo (alias voor Michel Raptis (24-8-1911)), algemeen-secretaris van de Vierde Internationale, is de centrale leiding gevende figuur. Salomon Santen (3-8-1915) het enige Nederlandse IS-lid, was tot hun arrestatie één zijner belangrijkste assistenten. Pablo en Santen waren beiden lid van het Bureau van het IS. In hun handen berustte de feitelijke leiding van de IVde Internationale.

De intrede-politiek

Op het derde wereldcongres (in 1951 in Zwitserland gehouden) werd een belangrijke beslissing genomen t.a.v. de door de Vierde Internationale te volgen tactiek.

Deze beslissing betrof de zgn. intrede-politiek in de grote massa-organisaties, hetzij sociaal-democratisch, hetzij (stalinistisch) communistisch en betekende dat de leden van de nationale secties moesten intreden in (d.w.z. lid worden van) die organisaties, waarin de massa der arbeiders in hun land was georganiseerd.

Gezien de van land tot land wisselende situatie op dit punt, draagt de intrede-politiek een gedifferentieerd karakter.

In een rapport aan het derde wereldcongres, opgenomen in het orgaan Fourth International zegt Pablo hieromtrent o.m. het volgende:

"Onze ontbinding moet erop gericht zijn ons beter en dieper te integreren in de werkelijke massa-bewegingen.

In de verschillende landen van Europa zijn de reformistische partijen van die landen de belangrijkste bewegingen. Wij kennen geen aarzelingen meer bij onze voorbereidingen ons in deze partijen te begeven,

teneinde daarin een linker-vleugel te ontwikkelen.

Voor wat betreft ons werk in landen als Frankrijk en Italië, waar de meerderheid van de arbeidende klasse en van de arme boeren de communistische partijen volgt, hebben wij een activiteit omschreven die in wezen is gericht op de leden van deze partijen en op de massa's die zij beïnvloeden".

Scheuring

De beslissing inzake de intrede-politiek werd over het algemeen aanvaard, doch leidde toch ook wel tot ernstige meningsverschillen, die tot gevolg hadden, dat de trotskistische beweging, nog afgezien van een aantal afsplitsingen en hergroeperingen, uiteenviel in twee elkaar fel bestrijdende bewegingen.

Dientengevolge bestaan thans naast elkaar de officiële Vierde Internationale, onder leiding van het IEC en het IS, en een aantal groepen, die de leiding aanvaarden van het IC (Internationaal Comité), ook wel betiteld als de orthodoxen.

Tot deze laatsten behoren een Engelse groep en de Socialist Workers Party (SWP) in de Verenigde Staten van Noord-Amerika, beide vermoedelijk ongeveer 500 leden omvattend.

De laatste tijd zijn, zowel in de Vierde Internationale als in het Internationaal Comité stemmen opgegaan voor het herstel van de eenheid onder de aanhangers van het trotskisme.

Organen

Fourth International, English-language edition of the theoretical organ of the International Executive Committee of the Fourth International.

De redactie en administratie van dit vier maal 's jaars verschijnende blad berustten tot zijn arrestatie (juni 1960) bij Sal Santen te Amsterdam. Sedertdien wordt het gedrukt en uitgegeven in Rome onder verantwoordelijkheid van Livio Maitan.

Quatrième Internationale, het in het Frans verschijnende theoretische orgaan van het Internationaal Executief Comité.

Andere theoretische bladen zijn: Die Internationale en het Spaans talige Revista Marxista Latino-americana.

De hoofdartikelen van de drie laatstgenoemde zijn over het alge-

meen overgenomen uit Fourth International.

Bovendien beschikken verschillende secties over een eigen blad.

Bekend zijn o.m. de volgende:

Voz Proletaria (Argentinië)

Lucha Obrera (Bolivië)

Frente Operario (Brazilië)

The Samasamajist (Ceylon)

Vanguardia Proletaria (Chili)

La Vérité des Travailleurs (Frankrijk)

Bandiera Rossa (Italië)

De Internationale (Nederland)

Jongste ontwikkeling

Meer en meer richt de Vierde Internationale haar aandacht op de koloniale en half-koloniale landen.

Zeer duidelijk blijkt dit o.a. uit het in Fourth International no. 12 opgenomen verslag van het laatste wereldcongres. Dit spreekt over de nieuwe fase van de wereldrevolutie, gekarakteriseerd door de koloniale revolutie. In dit verband wordt dan gewezen op het einde van het Belgische koloniale bewind in Congo, op de Cubaanse revolutie en op de anti-kapitalistische revolutionaire mogelijkheden in Algerije, en vandaar uit ook in Tunis en Marokko.

T.a.v. de taakstelling sprak het Congres zich als volgt uit:

"De koloniale revolutie zal ook in de komende periode het voornaamste centrum van de activiteiten van de Internationale blijven uitmaken en tevens de sector vormen waar deze het snelst vooruitgang kan boeken". Vooral in Latijns Amerika worden grote mogelijkheden aanwezig geacht om daar de leiding van de revolutie in handen te nemen of aan de leiding daarvan deel te nemen.

De hulp aan Algerije moet worden geïntensiveerd en gecoördineerd, evenals die aan Cuba.

Naar het voorkomt dient de praktische betekenis van het hiervoor vermelde niet te hoog te worden aangeslagen en zijn de genomen besluiten voorshands voornamelijk van theoretisch belang, en wel op grond van de beperkte omvang, de geringe invloed en vooral ook het chronische gebrek aan financiële middelen van de Vierde Internationale. Deze factoren zijn tevens de oorzaak dat de organisatie geen kans ziet in de Europese landen haar invloed uit te breiden.

Ten nauwste samenhangend met de nieuwe taakstelling is ongetwijfeld de door het VIe wereldcongres (1961) genomen beslissing dat zowel in het Internationaal Exetief Comité als in het Internationaal Secretariaat de vertegenwoordigers van de koloniale en semi-koloniale landen de meerderheid zullen hebben.

Nederland

De Revolutionair Communistische Partij (RCP)

In 1929 richtte H. Sneevliet de Revolutionair Socialistische Partij (RSP) op. Met de enkele jaren daarna opgerichte Onafhankelijke Socialistische Partij (OSP) - een groep revolutionaire socialisten uit de SDAP - werd in 1935 een fusie aangegaan, waaruit de Revolutionair Socialistische Arbeiderspartij (RSAP) ontstond.

Deze was voor een deel trotskistisch ingesteld en onderhield - na de oprichting daarvan in 1938 - contact met de Vierde Internationale.

Tijdens de bezetting werkte de RSAP illegaal onder de naam Marx-Lenin-Luxemburg Front (MLL-Front), dat echter uiteenviel toen zijn leiders, waaronder Sneevliet, door de bezetters werden gefusilleerd.

Het trotskistische deel richtte in augustus 1942 het Comité van Revolutionaire Marxisten (CRM) op, dat zich begin 1944 proclameerde tot de Nederlandse sectie van de Vierde Internationale.

Op het Kerstcongres van het CRM in 1945 werd dit comité omgezet in de Revolutionair Communistische Partij (RCP) - Nederlandse sectie van de Vierde Internationale.

Zowel het ledental als de politieke invloed van de RCP zijn vanaf de oprichting steeds gering geweest en in de loop der jaren nog voortdurend verder verminderd.

Waren er in de eerste jaren na de oorlog nog ongeveer 300 tot 400 leden, thans zullen dit er niet meer zijn dan enkele tientallen.

"De Tribune", aanvankelijk een weekblad met in 1946 nog een oplage van 5000 exemplaren, degradeerde in de loop van 1948 tot een 14-daags orgaan met een oplage van 1500 exemplaren.

Medio maart 1952 hield de RCP op te bestaan als openlijk naar buiten optredende partij-politieke groepering, zulks als gevolg van de door het derde wereldcongres van de "Vierde Internationale" in 1951 genomen beslissing inzake de intrede-politiek (zie pag. 3).

Voor de RCP betekende dit een verankeren in de PvdA en het NVV,

waarin heimelijk zou moeten worden geageerd. Hoewel hiermede in enkele gevallen succes werd behaald, zijn de resultaten over het algemeen toch ver beneden de verwachting gebleven.

Verdween derhalve de RCP als partij uit de openbaarheid, als leden van de Nederlandse sectie van de Vierde Internationale zetten de oud-RCP-ers hun activiteiten voort.

In het kader van hun intrede in de "reformistische" massa-organisaties hier te lande, slaagden zij er in invloed te verkrijgen in het in 1955 opgerichte "Sociaal Democratisch Centrum" (SDC) van leden van de Partij van de Arbeid. Daarin werden enkele belangrijke bestuursfuncties bemachtigd. Bovendien slaagden de trotskisten erin om het blad "Perspectief" - in wezen een trotskistisch orgaan doch verschijnend onder het mom van een PvdA-oppositieblad - in 1956 over te dragen aan het SDC, onder de naam "Socialistisch Perspectief".

Zoals bekend werd het Sociaal Democratisch Centrum, krachtens besluit van zijn op 16 januari 1960 gehouden algemene vergadering, ontbonden. Dit was het gevolg van een in juni 1959 uitgegeven verklaring van het partijbestuur van de PvdA, gevolgd door een op het congres van deze partij aangenomen resolutie tegen het SDC, hierop neerkomende dat het SDC politieke meningsvorming bedreef als "partij in de partij".

"Socialistisch Perspectief" bleef, onder dezelfde redactie, waarvan o.a. deel uitmaken de trotskisten Th. van Tijn, H.H. Drenth en W.J. Tieleman, voortbestaan als "onafhankelijk socialistisch blad".

In het nummer van 15 mei 1960 werd medegedeeld dat ingevolge besluit van het voormalig SDC-bestuur was opgericht de "Sociaal-Democratische Studievereniging". Deze stelt zich ten doel: het beleggen van studieconferenties en discussiebijeenkomsten, alsmede het publiceren van geschriften over de grondslagen van het socialisme.

In het bestuur hiervan hebben o.a. 2 trotskisten zitting n.l. Maurice Ferares en H.H. Drenth.

Op 1 februari 1957 verscheen het eerste nummer van het blad "De Internationale, Nederlands orgaan van de 4e Internationale", in opzet een tweemaandelijks orgaan.

In een inleidend artikel wees de redactie erop dat het trotskisme al sinds enkele jaren in Nederland niet meer over een eigen orgaan beschikte, uitsluitend omdat vele trotskistische kaders zich in de massabeweging hadden verankerd.

De geregelde verschijning van trotskistische literatuur en de con-

centratie van revolutionaire kaders in een Nederlandse sectie van de Vierde Internationale werd een gebiedende taak genoemd.

Na een onderbreking van bijna een jaar verscheen "De Internationale" weer in februari 1961, met de ondertitel "Uitgave van de 4e Internationale".

Tenslotte kwam op 15 maart van dit jaar uit het eerste gestencilde nummer van het "Mededelingenblad van de Ned. Sectie van de 4e Internationale", welk - vermoedelijk intern - orgaan ten doel heeft de bekendmaking van nieuws over de 4e Internationale en de klassenstrijd in de hele wereld.

juli 1961